

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

NEGYEDIK SZEKCIÓ

BACZÚR kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(8263/15. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2017. március 7.

Az ítélet az Egyezmény 44. cikkének 2. bekezdésében foglalt körülmények beálltával emelkedik jogerőre. Szerkesztői változtatás alá eshet.

A Baczúr kontra Magyarország ügyben,
az Emberi Jogok Európai Bírósága (Negyedik Szekció) az alábbi tagokból álló Kamaraként eljárva:

Vincent A. De Gaetano, *Elnök,*

András Sajó,

Nona Tsotsoria,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Krzysztof Wojtyczek,

Egidijus Kūris,

Iulia Motoc, *bírák,*

és Marialena Tsirli, *a szekció hivatalvezetője,*

2017. január 31-i zárt ülésen lefolytatott tanácskozást követően
kihirdeti az ugyanezen időpontban meghozott alábbi ítéletet:

ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (8263/15. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény („az Egyezmény”) 34. cikke alapján egy magyar állampolgár, Baczúr István („a kérelmező”) 2013. március 12-én terjesztett a Bíróság elé.

2. A kérelmezőt Karsai D. budapesti ügyvéd képviselte. A Magyar Kormányt (a továbbiakban: „Kormány”) Tallódi Z. képviselte az Igazságügyi Minisztériumból.

3. A kérelmező különösen a csökkent munkaképessége következtében kapott juttatás jelentős csökkenését panaszolta. A kérelmező az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkére, valamint az Egyezmény 6,8,13 és 14. cikkeire hivatkozott.

4. A kérelmet 2015. április 21-én kommunikálták a Kormány felé.

A TÉNYEK

AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

5. A kérelmező 1958-ban született és Nagykozáron él.

6. A kérelmező adóellenőrként dolgozott. 1996-ban kérte korai nyugdíjazását rokkantsága miatt. 1996. április 1-jétől kezdődően munkaképesség-csökkenését 67%-ban állapították meg, és havi 114.880 Ft (2017. januári árfolyam szerint körülbelül 370 euró) összegű rokkantsági

nyugdíjat folyósítottak részére. Ezt az értékelést fenntartották 1999-ben, 2003-ban és 2006-ban fenntartották.

7. Avonatközö értékelési módszertan 2008. január 1-jén változott. A kérelmező ügyét 2009-ben vizsgálták felül az új jogszabályok szerint. Habár a kérelmező egészségügyi állapotában nem következett be jelentős változás, 50%-os rokkantságot állapítottak meg nála. Ennek következtében megszüntették a rokkantsági nyugdíját, 2009. július 1-jétől rehabilitálhatónak nyilvánították és rehabilitációs járadékot állapítottak meg részére havi 152.820 Ft (körülbelül 490 euró) összegben, levonva az adókat. A vonatkozó rendelet szerint a járadékot csak meghatározott ideig, mégpedig 2011. október 31-ig lehet folyósítani a kérelmező esetében. Az új jogszabály a határidő egyszeri meghosszabbítását teszi lehetővé, ezzel a járadék végső határidejét 2012. június 30-ig meghosszabbítva. Azonban az új jogszabály szerint a rehabilitációra engedélyezhető teljes időszak nem haladhatja meg a három évet.

8. A havonta fizetendő összeg a határidőt megelőző időszakban került kifizetésre. A határidő lejártát követően ez havonta 173.980 Ft (megközelítőleg 570 euró) csökkentve 17.398 Ft levonással, azaz nettó 156.585 Ft (megközelítőleg 510 euró) volt.

9. Mindeközben 2011. december 29-én elfogadták a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény. A törvény 2012. január 1-jén lépett hatályba és a járulékok új rendszerét vezette be.

10. 2012. március 28-án a kérelmező kérelmet nyújtott be az új törvény szerinti rokkantsági ellátás iránt. 2012. május 8-án a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal szakértői panelje megvizsgálta a kérelmezőt. A kérelmező egészségi állapotát 46%-ban állapították meg és rehabilitációra alkalmasnak ítélték meg 36 hónapon belül. A hatóság 2012. július 1-től kezdődően havi 41.850 Ft (megközelítőleg 140 euró) összegű rokkantsági ellátást folyósított részére.

11. A fellebbezés nyomán a kérelmező egészségi állapotának megállapítását fenntartották, de a másodfokú hatóság nem javasolta rehabilitációját. A havi rokkantsági ellátás összegét a kérelmező helyzetében összhangban 55.800 Ft-ban (megközelítőleg 180 euró) határozták meg.

12. A kérelmező felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a Pécsi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, azonban feleslegesen. 2014. május 26-án a Kúria elutasította a felülvizsgálati kérelmét azon az alapon, hogy nem hivatkozott jogsértésre, ahogyan azt a Polgári Perrendtartás megkíváná.

13. Egy további. 2014. április 1-i jogszabálymódosítást követően a kérelmező 2014. január 1-től visszemenőlegesen jogosulttá vált egy havi 159.100 (megközelítőleg 520 euró) összegű rokkantsági ellátásra.

A JOG

I. AZ ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV 1. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

14. A kérelmező azt panaszolta, hogy a havi rokkantsági ellátásában bekövetkezett drasztikus csökkenés, amely 2012. július 1. és 2013. december 31. között állt fenn, a tulajdonjogától való nem igazolt megfosztáshoz vezetett tekintettel arra a tényre, hogy az alapul szolgáló egészségi állapota nem változott. A kérelmező az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkére, továbbá az Egyezmény 6., 8., 13. és 14. cikkeire hivatkozott.

A Bíróság úgy találja, hogy a panaszt az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikke alapján kell vizsgálni, amely kimondja:

„Minden természetes vagy jogi személynek joga van javai tiszteletben tartásához. Senkit sem lehet tulajdonától megfosztani, kivéve, ha ez közérdekből és a törvényben meghatározott feltételek, valamint a nemzetközi jog általános elvei szerint történik.

Az előző bekezdésben foglaltak nem korlátozzák az államok jogát olyan törvények alkalmazásában, melyeket szükségesnek ítélnék ahhoz, hogy a javaknak a köz érdekében történő használatát szabályozhassák, illetőleg az adók, más közterhek vagy bírságok megfizetését biztosítsák.”

A. Elfogadhatóság

15. A Kormány úgy érvelt, hogy a kérelem elfogadhatatlan, mivel *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel. A Kormány lényegében a *Nagy Béláné kontra Magyarország* ügyben ([GC], 53080/13. sz. kérelem, 60-66. §§, 2016. december 13.) kifejtett érveket ismételte meg, hangsúlyozva további és nélkülözhetetlen elemként, hogy a jelen kérelem egy határozott idejű jutattatást érintett, amely a lejártát követően nem alapított „érvényesíthető jogot” vagy „jogos várományt”, amely lehetővé tegye a kérelmező számára, hogy felhívja az Első Kiegészítő Jegyzőkönyvet annak érdekében, hogy vitassa a számára a panaszolt időszakban folyósított juttatást.

16. A kérelmező vitatta ezt a nézetet.

17. A Bíróság úgy találja, hogy a Kormány olyan szorosan kapcsolódik a kérelmezői panasz lényegéhez, hogy vizsgálatát egyesíteni kell az érdem vizsgálatával (ld. a fent idézett *Nagy Béláné*, 71. §). Megjegyzi továbbá, hogy a kérelem más okokból nem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatónak kell nyilvánítani.

B. Érdem

1. A Felek előterjesztései

18. Az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikkének alkalmazhatóságát illetően a kérelmező előadta, hogy tekintve hogy az egészségi állapota folyamatosan károsodott volt, mindvégig jogosan várhatott volna megfelelő juttatást az államtól, annak ellenére, hogy a rehabilitációra rendelkezésre álló törvényi időkeret határozott volt. Az egészségkárosodásában bekövetkező bármely változás mesterséges volt és a számítási módszertan 2008-as változásának eredménye volt.

19. Az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikkének való megfelelést illetően a kérelmező elfogadta, hogy a sérelme alapjául szolgáló intézkedések a rokkantsági juttatások rendszerének felülvizsgálatát, mint közérdekét céloztak, és jogszerűek voltak. Mindazonáltal azon a véleményen volt, hogy az általa elszenvedett beavatkozás aránytalan volt, mivel juttatásának kétharmada megszüntetésre került egy másfél éves időszakra, különösen 2012. július 1-től 2013. december 31-ig (lásd a fenti 10. és 13. bekezdéseket).

20. A Kormány előadta, hogy még ha az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikke alkalmazható is lenne, a kérelmező nem szenvedett el semmilyen beavatkozást ezen rendelkezés szerinti jogaiba, mivel a hazai jogban nem volt alapja a változatlan rokkantsági juttatás folyamatos fizetése követelésének, függetlenül attól, hogy a körülmények hogyan alakultak. Ezen felül, még ha feltételezzük is beavatkozás fennállását, a kérelmező esetében alkalmazott intézkedések egyenesen a vonatkozó hazai jogszabályok módosításából eredtek és a rokkantsági juttatások rendszerének racionalizálását, mint közérdeket szolgálták. Semmi esetre sem tekinthetők aránytalannak, mivel (i) avitatott időszak csak 18 hónapig tartott; (ii) a kérelmező ezen időszak alatt is kapott juttatást; (iii) ezen juttatás meghaladta a korábbi juttatásának egyharmadát és majdnem megegyezett a 2012-ben és 2013-ban irányadó létminimumhoz szükséges jövedelem 60%-ával; és (iv) a 2014-es módosítás a jogszabály méltányos kiigazításával a kérelmező részleges kompenzációját eredményezte.

2. A Bíróság értékelése

21. A Bíróság a jelen ügyhöz hasonló esetekben az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikkének alkalmazhatóságát illetően a fent idézett *Nagy Béláné* ítélet 72-110. bekezdéseiben összegezte álláspontját. Nem látja okát, hogy eltérjen azoktól a megállapításoktól.

22. A Bíróság különösen ismétli, hogy a társadalombiztosítási juttatások terén „ahhoz, hogy valamely jogos várakozás jószággént kerüljön elismerésre, a kérelmezőnek olyan állítható joggal kell rendelkeznie, amely

[...] nem nélkülözi a hazai jogban kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdeket” (ld. a fent idézett *Nagy Béláné*, 79. §).

23. A jelen kérelem tényeiből kiderül, hogy 1996-tól kezdődően a kérelmező bármely jogi rezsim alatt folyamatosan jogosult volt az államtól rokkantsági jutattásokat kapni. A Bíróság számára ez a tényező különösen fontos, amikor a Kormány azon érvelésével fogalkozik, amely a rehabilitációs járadék határozott idejű természetét emeli ki. A Kormány nem vitatta, hogy a kérelmező egészségkárosodása nagyjából változatlan maradt 1996-tól kezdődően az egész időszak alatt. Ezt folyamatosan tükrözték a hazai hatóságok egymást követő döntései, amelyek különböző juttatásokat ítéltek meg számára.

24. A Bíróság ezért úgy véli, hogy a kérelmező rokkantsági juttatás iránti követelése a tizenhét hónapos időszakban (2012. július 1-től 2013. december 31-ig) „a hazai jogban kellően megállapított anyagi jogi tulajdonosi érdeket” képezett, ugyanúgy, ahogyan az ezt megelőző vagy ezt követő időszakokban. Ez igaz függetlenül attól, hogy az adott időszakban a juttatást határozott vagy határozatlan időre biztosították, mivel az alapul fekvő egészségi állapot állandó maradt.

25. A fentiekből következik, hogy az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikke alkalmazható és a Kormány azon előzetes kifogását, hogy a kérelem *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel, el kell utasítani.

26. Emellett a Bíróság hangsúlyozza, hogy 2012. július 1-től kezdődően a kérelmező juttatását a korábbi értékének megközelítőleg egyharmadára csökkentették – a helyzet, amely 18 hónapig tartott, mivel a kérelmező csak 2014. január 1-től vált jogosulttá egy további módosítás szerint számított magasabb rokkantsági ellátásra (lásd a fenti 10-13. pontok). Ezért azt a következtetést kell levonni, hogy beavatkozás történt a betegsége következtében kapott társadalombiztosítási juttatásokhoz való jogába. Meg kell vizsgálni, hogy a beavatkozás igazolható-e.

27. Az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikkének való megfelelést illetően a Bíróság álláspontjának összegzése a fent idézett *Nagy Béláné* ítélet 112-118. pontjaiban található; azok a megállapítások a jelen ügyben is érvényesek.

28. A Bíróság mindenekelőtt megjegyzi, hogy a panaszolt intézkedés vitathatatlanul tiszta alappal bírt a nemzeti jogban; és elfogadja, hogy ez összhangban van a társadalombiztosítási rendszer ésszerűsítéséhez kapcsolódó közérdekekkel. Ezen a ponton a bíróság megismétli, hogy „az a tény, hogy valaki belépett egy állami társadalombiztosítási rendszerbe és ezen rendszer részét képezi (akár olyan kötelező rendszerét is, mint amiről a jelen ügyben szó van), nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a rendszer nem változtatható meg, akár a kifizetésre való jogosultság feltételei, akár pedig a juttatás vagy a nyugdíj összege tekintetében (ld. *mutatis mutandis* *Carson and Others v. the United Kingdom* [GC], no. 42184/05, §§ 85-89, ECHR

2010; és *Richardson v. the United Kingdom* (dec.), no. 26252/08, § 17, 10 April 2012). Valójában a Bíróság elfogadta a társadalombiztosítással kapcsolatos jogszabálmódosítások lehetőségét, amely módosítások a társadalmi változásokra és a szociális támogatásra szoruló személyek kategóriáinak változó megítélésére, valamint az egyéni helyzetek változásaira adott válaszként kerülhetnek elfogadásra (ld. *Wieczorek v. Poland*, no. 18176/05, § 67, 8 December 2009)” (ld. a fent idézett *Nagy Béláné Nagy*, § 88). A Bíróság hangsúlyozza, hogy a jelenlegi feltételek mellett ezen megfontolások alapvető szerepet játszanak a társadalmi jóléti jogok megsértésére vonatkozó panaszok értékelésében (lásd a lenti 31. pontot). Mindazonáltal nem mellőzhető az ilyen intézkedések arányosságának vizsgálata.

29. Az intézkedés arányosságának kezelésében, vagyis annak elbírálásában, hogy a beavatkozás túlzott egyéni terhet rótt-e a kérelmezőre, a Bíróság figyelembe veszi a különös kontextust, amelyben a kérdés felmerült, mégpedig a társadalombiztosítási rendszert. Az ilyen rendszerek a társadalom sérülékeny tagjaival való társadalmi szolidaritás kifejeződései (ld. a fent idézett *Nagy Béláné*, 116. §). Fontos megfontolás, hogy a kérelmező azon jogát, hogy a szóban forgó társadalombiztosítási rendszerből ellátásokhoz jusson, olyan módon sértették-e meg, ami a kérelmező nyugdíjainak a lényegét csorbította (ld. a fent idézett *Nagy Béláné*, 118. §).

A Bíróság szerint egy kétharmados csökkentés, mint a jelen ügyben, kétség kívül az utóbbi kategória alá esik.

30. The Court notes that although the applicant – unlike Mrs Nagy – was not completely deprived of all entitlements, his income was nevertheless abruptly reduced to EUR 180 per month (see paragraph 11 above), which, as admitted by the Government themselves, was barely 60% of the minimum subsistence level relevant in the period in issue (see paragraph 20 above). This element is aggravated by the fact that the applicant apparently had no other significant income on which to subsist and that he belonged to a vulnerable group of disabled persons (see *Béláné Nagy*, cited above, § 123).

31. A Bíróság ezért úgy véli, hogy a jelen ügyben a vitatott törvényhozás olyan helyzetet eredményezett, amelyben nem volt megfelelő egyensúly a felmerült érdekek között – bár a rokkantnyugdíjak rendszerének átalakításával és észszerűsítésével a közpénzek védelmének célját szolgálta, amely egy olyan törvényes közérdek, amelyben az állam széles mérlegelési jogkörrel bír (ld. a fenti 28. pontot). Még egyszer hangsúlyozandó, hogy a kérelmező a juttatásának kétharmad részének megvonását szenvedte el, ugyanakkor nincs jele annak, hogy rosszhiszeműen járt volna el, vagy elmulasztotta volna a hatóságokkal való együttműködést vagy a releváns igények bejelentését és nyilatkozatok megtételét illetően (ld. a fent idézett *Nagy Béláné*, 121, 125 és 126. §§).

32. A Bíróság ezért úgy véli, hogy nem állt fenn észszerű arányossági viszony az elérni kívánt cél és a kérelmező járadékát érintő korlátozások között 2012. július 1. és 2013. december 31. között. A Bíróság ezért az államot e területen megillető széles mérlegelési jogkör ellenére is úgy véli, hogy a kérelmezőnek túlzott egyéni terhet kellett viselnie a kérdéses időszakban. Habár a kérelmezőnek később haszna származott a további jogszabálmódosításból, amely a rokkantási ellátásának növekedését eredményezte, ezt az intézkedést csak 2014. január 1-től alkalmazták (lásd a fenti 13. pontot).

33. Ebből következően a kérelmezőnek sérültek az Első Kiegészítő Jegyzőkönyv első cikke szerinti jogai.

II. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

34. Az Egyezmény 41. cikke kimondja:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

35. A kérelmező 6.320 euró vagyoni kártérítést követelt, amely a korábbi járadék és az egyezményesértést megalapozó időszakban kapott járadék összege között felhalmozódott különbségnek felel meg. A kérelmező továbbá 30.000 euró nem vagyoni kártérítést is követelt.

36. A Kormány túlzónak találta az igényeket.

37. A Bíróság nem bocsátkozhat spekulációba azon rokkantsági ellátási összeget illetően, amely a kérelmező számára folyósításra került volna, ha nem következett volna be a jogsértés. Ezért az elszenvedett vagyoni kár tekintetében egyösszegű, 5.000 eurós vagyoni kártérítést ítél meg a kérelmező számára (lásd a fent idézett *Nagy Béláné*, 131. §). A Bíróság továbbá úgy véli, hogy a kérelmező az elszenvedett szorongás és aggodalom miatt nem vagyoni kárt szenvedett, és ilyen címen méltányossági alapon 5.000 eurót ítél meg számára

B. Költségek és kiadások

38. A kérelmező további (az áfát is magában foglaló) 13.400 eurót követelt a Bíróság előtt felmerült költségek és kiadások megtérítésére. Ez az összeg megfelel a kérelmező ügyvédje által kiszámlázott, 200 euró plusz áfa összegű ügyvédi óradíjjal számított 67 órányi jogi munka díjának.

39. A Kormány vitatta az igényt.

40. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak annyiban jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, amennyiben bizonyítja, hogy e költségek ténylegesen és szükségszerűen merültek fel, és összegüket tekintve észszerűek. A jelen ügyben – a birtokában lévő információkra és a fenti kritériumokra figyelemmel – a Bíróság ilyen címen összesen 9.000 euró megítélését tartja észszerűnek.

C. Késedelmi kamat

41. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális kölcsönkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. Kormány előzetes kifogását egyhangúlag *egyesíti az érdemmel és elutasítja azt*;
2. elfogadhatónak *nyilvánítja* a kérelmet;
3. *megállapítja*, hogy megsértették az Egyezmény Első Kiegészítő Jegyzőkönyvének 1. cikkét;
4. *megállapítja*,
 - (a) hogy az alperes államnak az ítéletnek az Egyezmény 44. § 2. bekezdése szerinti jogerőre emelkedésétől számított három hónapon belül a kérelmező számára az alábbi összegeket kell kifizetnie az alperes állam nemzeti valutájában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával:
 - (i) a vagyoni károk tekintetében 5.000 (ötezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (ii) a nem vagyoni károk tekintetében 5.000 (ötezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (iii) a költségek és kiadások tekintetében 9.000 (kilencezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összegek után;
5. A kérelmező igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényét egyhangúlag *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásban kihirdetve 2017. március 7-én a Bírósági Szabályzat 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

Marialena Tsirli
Hivatalvezető

Vincent A. De Gaetano
Elnök